

Tekst gwarowy 1

Autor: Halina Karaś

Tekst nagrały: Małgorzata Mikulska i Magdalena Kozłowska (10.11.2007 r.), zapis: Monika Kresa, weryfikacja zapisu, wybór fragmentów i opracowanie: Halina Karaś

{smoothgallery image=F1057.jpg&title=Zdjęcie informatora&caption=Zdjęcie informatora} Informator: Jan Kimszal ur. w 1923 r. w Jeglińcu. Rodzice – rolnicy także pochodzili z Jeglińca. Żona pana Jana – Stanisława pochodzi z Nowej Wsi, ukończyła 5 klas szkoły podstawowej. Jan Kimszal całe życie mieszka i pracuje w Jeglińcu. Ukończył 5 klas szkoły podstawowej, w wojsku nie był. Ma troje dzieci. Pracował w swoim gospodarstwie, tylko dwa lata podczas okupacji niemieckiej pracował u sąsiedniego gospodarza. Mało podróżował, głównie po okolicach Sejn i Suwałk. Z dawnych dziejów

wioski{vm}T101.mp3|L{/vm}
 Car dzielił dwanaście mórg, nie nie dwanaście, dwadzieścia cztery mórgi, no to była kolonia, a potem {tt}jusz jek – fonetyka międzywyrazowa nieudźwiczniająca, jek: mazowieckie przejście nagłosowego a- > je-.|jusz jek{/tt} wiecej, no to {tt}ichni, czyli ich (z błr.), w formie jechni zamiast ichni – prejotacja i rozszerzenie artykulacyjne i do e.|jechni{/tt} pobocek nazywali, potem jeszcze {tt}tamój = tam – mazowiecka i północnokresowa postać zaimka z jotą przeniesioną ze stopnia wyższego przysłówków. |tamój{/tt} wysze tych do {tt}końc. -uch w liczebnikach (-ch na wzór przymiotników). |seścdziesieciuch{/tt} morgów, to {tt}81|jus oni{/tt} jakoś tyz tam nazywali, więkse i tak, ale przeważnie tak mieli po {tt}składnia mazowiecka i kresowa z mianownikiem zamiast z dopełniaczem w połączeniach z liczebnikami od 5 wzwyż.|dwanaście hektary{/tt}, a jek komu {tt}pogrubione ł oznacza ł przedniojęzykowo-zębowe, sceniczne.|mało{/tt} było, kto sprzedawał, to mók jesce sobie dokupić, a jus jekby sprzedawał, jezeli ni miałby dwanaście morgi, dwanaście hektary, to nie chcieli opisywać, bo za mało gruntu i słabe rolnictwo. Aj, panie, bieda była, i więcej nic, bo znaczy to jeszcze ja tam mało pamieyntam, bo mnie nie było, ale opowiadali {tt}ojcowie: mianownik liczby mnogiej rzeczowników męskich z uogólnioną końc. -y zamiast -owie.|tojcy{/tt}, dziadki, jek {tt}byli te sznury = były te sznury: upowszechnienie form czasownikowych na -li w połączeniach z rzeczownikami niemęskoosobowymi (zob. Kategoria męskoosobowości).|byli te sznury{/tt}, to jesce za cara było porobione i tak, to mieli w kawałkach te ziymie, {tt}rozrzuconą: r zamiast rz (wpływ białoruski).|rozrucono{/tt} jeden tutaj, drugi tam, trzeci dalej, czwarty tu, piąty tu, po {tt}mazowiecka końc. -ech w miejscowniku liczby mnogiej przymiotników. |tech{/tt} kawałkach, no i po tech kawałkach czsze(b)a było brać ten sprzęt, jaki pług, brOne, tam co i tam czsze(b)a było jechać, jego zasiać, jedź na drugi tam, bydło znów wyganiałi łógół, pasterz był co juz te bydło znaczy tam prowadził, ale musieli dawać jesce pomoc, takie {tt}mazowiecki przyrostek -ak, nie kresowy -uk.|dzieciaki{/tt} byli po dwanaście lat, po dziesięć cy tam, jusz albo skołe skońcone, tam skoły to tam mało za cara, to {tt}t w znaczeniu ‘Polakom’. |polskim{/tt} nie wolno było sie uczyć, to tylko potajymnie, gdzieś co tam, jaki coś znał sie troche na {tt}na nauce, przykład szadzenia.|naucze{/tt} to, ale i to jesce nie mieli zesytow na cym pisać, to byli takie tabliczki, no i potem do tablicki był taki gryfel, że łon to pisał, można rachunki było pisać, a potem zetrzeć, i znów można było pisać i tak. To tam jakie dwa lata, gdzie jak to szet jaki, we wioskowej klasie, bo to nie było wolno, to ani meldowano ni co, tylko sami tam tego nauczyciele chodzili, to jesce nase dziadki, pradziadki i, panie, i on tam {tt}jech = ich: prejotacja i rozszerzenie artykulacyjne i do e. |jech{/tt} uczył i tak, no to tam tyle, aby co rozpisać sie umiał i znaczy coś policzyć i to cała była nauka ich i tak, to rok, cy tam dwa chodził, taki {tt}który: rozpodobnienie grupy kt- > cht-. |chtóry{/tt} {tt}dość zdolny; przyrostek kresowy -owaty oznacza niepełną intensywność cechy.|zdolnowaty{/tt}, to on i za rok, to trocha pojmował, a jak niechtóry słabo zdolny, to i dwa to mało, to on tam pojmował, a znów jezeli tam z książki pisał drukowane, to jus na {tt}mazowiecka końc. -em w Msc. lp. przymiotników i imiesłowów.|pisanem{/tt} nie przeczytał, no i taka historia jest, potem no był dwudziesty czszeci, no to już w czszydziestym roku, to skoły juz przedtem byli, skoły juz, znaczy jek potem, ta Rosja opuściła te {tt}mazowiecka i północnopolska wymowa k’ przed ę odnosowionym.|Polskie{/tt}, to juz potem zacyli skoły być i zacyli nauczycieli być i zacyli uczyć i było {tt}lepiej; miękkie ’ przed e, jak na Kresach Wschodnich (w polszczyźnie ogólnej miękkie ’ tylko przed i).|liepiej{/tt}, a co piersze początki to biedota i znaczy wiyncej nic. Wioska była siedemdziesiąt {tt}składnia mazowiecko-podlaska i kresowa z mianownikiem za miast z dopełniaczem w połączeniach z liczebnikami od 5 wzwyż. |rolniki{/tt}, panie, w jednym szeregu szli, jek od jeziora, to juz tam potem w koniec wioski, tak, no to sześdziesiąciu, cy siedemdziesiąciu gospodarzy byli, a budynki zbudowane o tak, o jeden przy drugim i dwa rzyndy szli, a tu droga sła po środku, a działke dostawał takie ło, a dwadzieścia pięć ary, czy to znaczy ile, to zależy, ile tam gdzieś {tt}o jasne zamiast ó pochylonego (w wymowie u) w końcówce dopełniacza lmn. -ów.|gruntow{/tt}, bo tam sznurow miał, jak oni nazywali i tak, no to taki ogrody mieli, i potem {tt}Wymawiane łącznie, czyli jako jeden zestrój akcentowy, z akcentem na drugiej sylabie od końca całego zestroju, czyli ostatniej sylabie czasownika.|budowałŚi sie{/tt}, no to na tem jednym ogrodzie nie mógł budynków znów postawić. I tak, jek nie mógł budynków postawić, to sąsiad dawał swoje {tt}z jednej: zmiękczenie charakterystyczne dla

polsczyzny północnokresowej. |ż jednyj{/tt} strony jek znaczy, no ło, idzie budowa.